

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

90. Tato testová úloha vyžaduje od žáků vzít v úvahu několik podmínek a omezení při plánování budoucích výdajů. Konkrétně jde o to určit, jak dlouho bude nutné spořit na dovolenou při dané výši ušporené částky za týden. Správné řešení bylo 6 týdnů a v pilotním šetření takto odpověděla méně než polovina žáků.

Kontexty

91. Při sestavování koncepčního rámce, ale i testových úloh, které jsou následně na základě tohoto rámce vyvíjeny a vybírány, je věnována pozornost rozmanitosti kontextů, ve kterých daná oblast gramotnosti nachází své uplatnění. Konkrétní rozhodnutí o finančních otázkách často závisí na různých souvislostech či podmínkách, za kterých jsou přijímána. Tím, že úlohy zasadíme do různých kontextů, bude v testu zahrnuta nejširší možná škála individuálních zájmů a také situací, ve kterých se jedinci ve 21. století potřebují umět pohybovat.

92. Některé situace jsou patnáctiletým žákům bližší než jiné. Úlohy v šetření PISA jsou zasazené do situací z běžného života, které mohou zahrnovat školní prostředí, ale neomezují se jen na něj. Mohou se zaměřovat na záležitosti týkající se jedince, rodiny či skupiny vrstevníků, širší komunity či dokonce obecněji na záležitosti v celosvětovém kontextu.

93. Expertní skupina FEG si nejprve prošla kontexty, které byly použity v koncepčním rámci pro čtenářskou gramotnost v Mezinárodním výzkumu dospělých (PIAAC): *vzdělávání a práce, domov a rodina, volný čas a rekreace a komunita a občanství* (OECD, 2009b). Pro účely zkoumání finanční gramotnosti byl název *volný čas a rekreace* nahrazen názvem *osobní sféra*, aby bylo lépe zohledněno, že spousta finančních interakcí, do kterých se mladí lidé zapojují, jsou zaměřené na ně samotné jakožto na jednotlivé spotřebitele, kteří využívají výrobky, jakými jsou např. mobilní telefony či notebooky, nebo kteří platí vstupné ve volnočasových zařízeních nebo dovolenou. Dále bylo přistoupeno k nahrazení názvu *komunita a občanství* novým označením *společenská sféra*. Přestože pojem *komunita a občanství* zachycuje představu širší perspektivy, než je osobní, expertní skupina FEG měla pocit, že termín *komunita* není dostatečně široký. Název *společenská sféra* v kontrastu s tím zahrnuje bezvýhradně všechny národní i celosvětové situace, jakož i ty spíše místní, a tak lépe vystihuje potenciální dosah finanční gramotnosti. Kontexty, které byly pro hodnocení finanční gramotnosti v šetření PISA nakonec vymezeny, jsou tedy: *vzdělávání a práce, domov a rodina, osobní sféra a společenská sféra*.

Vzdělávání a práce

94. Kontextová oblast *vzdělávání a práce* je pro mladé lidi velmi důležitá. Kontext vzdělávání je pro žáky zapojené do šetření PISA evidentně na místě, protože žáci představují dle definice výběrový soubor školní populace, která bude rozhodně ještě nějaký čas ve vzdělávání a školní přípravě pokračovat. Nicméně mnoho patnáctiletých také během roku až dvou let vyjde školu a stane se součástí pracovního trhu. Mnoho patnáctiletých žáků se navíc mimo dobu vyučování příležitostně nechává zaměstnat. Proto je oblast práce pro žáky zapojené do šetření PISA jak v současné době, tak i v dohledném horizontu též relevantní. Ve skutečnosti již všichni patnáctiletí začínají přemýšlet o finančních záležitostech, které se pojí jak se vzděláváním, tak i s prací, ať už při utrácení svých výdělků, při úvahách o možnostech budoucího vzdělávání či při plánování svého pracovního života.

95. Typické úlohy vycházející z této oblasti mohou obsahovat porozumění výplatním páskám, plánování úspor pro budoucí vysokoškolské studium, zvažování výhod a rizik, které se pojí se studentskou půjčkou nebo se zapojením do spoření v zaměstnání.